

Co można powiedzieć – co można zrobić?

Gdy bliska osoba
żyje z chorobą nieuleczalną

Informacje o wsparciu i usługach znajdziesz na stronie
www.palliativecare.org.au

Polish - What Can I Say

Australian Government
Department of Health and Ageing

**Palliative
Care
Australia**

W niniejszej broszurce znaleźć można przydatne informacje pomocne osobie bliskiej żyjącej z chorobą nieuleczalną

Wiadomość o nieuchronnej śmierci osoby bliskiej – członka rodziny, znajomego, kolegi z pracy lub przyjaciela – może być dużym ciosem. Ich świat uległ raptownej zmianie. Strach, smutek a nawet złość po jej otrzymaniu to często występująca reakcja.

Wiele osób w takiej sytuacji woli jednak widzieć siebie jako osobę żyjącą z daną chorobą lub stanem, a nie na nią umierającą.

Opieka roztaczana nad chorym ma na celu ułatwienie mu życia i zachowanie kontroli. W szczególności chodzi tu o zadbanie o wszelkie jego potrzeby, wspierając go fizycznie, emocjonalnie, socjalnie, kulturowo i duchowo. Warto zaznaczyć, że mowa tu także o opiece nad rodziną i opiekunami tej osoby.

To właśnie moment, w którym możesz odegrać ważną rolę ...

Gdy Sally zachorowała, bardzo się tym przejąłem. Nie wiedziałem, co powiedzieć, więc doszedłem do wniosku, że najlepiej zostawić ją w spokoju. Chciałem pomóc, ale nie wiedziałem jak. Gdy w końcu znalazłem odwagę, aby zapytać Sally o jej potrzeby, podziękowała mi i zgodziła się poprosić mnie o pomoc, jeśli zajdzie potrzeba. Powiedziała, że ważne było dla niej, aby traktować ją „normalnie”.

– kolega

Zrozumienie emocji i uczuć

Tylko czas może ukoić cierpienie po utracie osoby bliskiej. Żałoba to proces porównywalny do podróży bez mapy. Nie da się przewidzieć, jak się ułoży.

Osobie chorej i rodzinie pomoże świadomość, że jesteś gotowy do udzielenia im wsparcia, niezależnie od tego, jak się sprawy potoczą.

Sam chory borykać się będzie z uczuciami takimi jak smutek, złość, rozterka, strach i samotność, zastanawiając się, jak je wyrazić. Bądź gotowy do wysłuchania go i wzięcia tych uczuć pod uwagę. Poczuję dzięki temu, że traktowany jest z godnością i że odbierasz go takim, jakim jest.

Ze smutkiem patrzy się na zmiany u osób bliskich. Doceniaj wasz związek i traktuj osobę chorą tak, jak traktowałeś ją do tej pory, czyli ciepło i życzliwie. Pomoże to i tobie, i jej. Bądź po prostu sobą. Jest to okres pełen smutku, z którego jednak można wyciągnąć pozytywne wnioski.

Zrozumienie odczuć związanych z życiem z chorobą nieuleczalną

Odczucia każdego są inne.

Ogólnie rzecz biorąc, osoby cierpiące na chorobę śmiertelną dokonują jednak stopniowych zmian w swoim życiu – często z ogromną dawką niepewności. Nadal żywią nadzieję i stawiają sobie cele na przyszłość. Może zechcą omówić znaczenie śmierci i przedyskutować te kwestie z tobą.

Bądź gotowy i słuchaj. Droga każdego jest inna. Możesz pomóc w tym, aby okazała się ona mniej samotna.

Opieka nad chorym może okazać się niełatwa. Opiekunowie starają się utrzymać sytuację w normie, mimo iż przecież od normy odbiega. Zmieniają się odgrywane role. W miarę, jak wszyscy dostosowują się do nowych realiów, nadwyrężeniu ulegają związki. Mimo to, większość rodzin i opiekunów twierdzi, że jest to cenne doświadczenie. Możesz wspierać ich potwierdzając, jak świetnie dają sobie radę.

Życie twojego przyjaciela uległo być może zmianie, ale nie oznacza to, że i on się zmienił. Wysłuchaj go i zorientuj się, jak kształtuje się jego świadomość realiów, w których się teraz znalazł. Najcenniejszą rzeczą, którą możesz zaoferować jest niezachwiane wsparcie z twojej strony.

Stan zdrowia

Opieka świadczona przez pracowników służby zdrowia pomaga w skutecznym zapanowaniu nad stanem zdrowia, objawami i skutkami ubocznymi, takimi jak wyczerpanie, mdłości i utrata wagi.

Fachowi pracownicy służby zdrowia mogą pomóc także w kwestiach zdrowia emocjonalnego osoby chorej, jak również jej rodzinie i opiekunom.

Celem jest umożliwienie choremu przeżycia każdego dnia w jak największym komforcie i spełnienie życzeń.

Zajęcia towarzyskie

Osoba chora będzie chciała utrzymywać kontakty towarzyskie i czuć się częścią społeczeństwa.

Pomóż jej uniknąć izolacji poprzez dostosowanie zajęć towarzyskich do jej potrzeb.

Zorientuj się, jaka jest najodpowiedniejsza pora i zaplanuj wizytę, lub też zabierz chorego gdzieś, gdzie będzie mógł pobyc w towarzystwie innych.

Praca

Wiele osób cierpiących na chorobę nieuleczalną

pragnie kontynuować pracę, ceniąc czas, który im pozostał. Inni wolą pracować na pół etatu lub z domu. Popieraj ich decyzję, a gdy już będą zmuszeni odejść z pracy, podtrzymuj przyjaźń telefonicznie lub kontaktuj się z nimi mailowo.

Co można powiedzieć?

Bliska ci osoba będzie chciała nadal być traktowana na równi. Nie martw się, że możesz coś powiedzieć nie tak, lub że obydwoje podejdziecie do wszystkiego zbyt emocjonalnie – bądź gotowy na rozmowę.

Wspominaj dobre czasy i doceniaj aspekty przyjaźni, które nadal trwają. Może będzie to jeden ze sposobów, w który chory będzie chciał się pożegnać. Takie rozmowy zawsze będziesz dobrze wspominać.

Co można powiedzieć rodzinie?

Daj rodzinie znać, jak bardzo cenisz tę bliską im osobę, i jak bardzo popierasz ich działania. Oferuj swoją pomoc, na ile możesz. Powiedz, że rozumiesz ich sytuację.

Co można zrobić?

Twoja obecność jest połową sukcesu. Twoja przyjaźń zapobiegnie samotności. Miej świadomość, że chory się nie zmienił i okaż mu, że twoje przyjazne uczucia nie uległy zmianie, wspierając go tym samym emocjonalnie.

Miej świadomość, że pomóc możesz poprzez:

- oferowanie wsparcia
- okazywanie szacunku
- naśladowanie dobrego postępowania
- zapytanie, jak możesz pomóc.

Przyjęcie praktycznej pomocy może okazać się na początku trudne. Pozwól choremu i jego rodzinie na samodzielne podjęcie decyzji, akceptując je w pełni.

Twoja pomoc może przejawiać się różny sposób – od gotowania do porządków w ogródku, udostępniania książek lub płyt DVD, odbierania dzieci ze szkoły lub pomocy w wizytach lekarskich.

Twoja rola polega na zmniejszeniu stresu rodzinie. Pomóc możesz wysłuchując ich problemów lub sugerując praktyczne rozwiązania:

- A może zawiozę cię na następną wizytę do szpitala
- A może zrobię ci zakupy.

Miej oczy i uszy otwarte – trzeba pozmywać naczynia, trzeba skosić trawę. Czasami najlepiej jest to po prostu zrobić.

Rób sobie częste przerwy i odpoczywaj, pamiętaj, jak ważne jest wyrażanie swoich uczuć. Nie jest to łatwy okres.

Pomoc dobrego przyjaciela można porównać do zastrzyku pozytywnej energii. Umożliwia nam ona chwilę wytchnienia i dodaje siły w radzeniu sobie z sytuacją. Uważałam po prostu, że nie mogę go zostawić samego – a odpoczynek pozwolił nam jednak lepiej się nim opiekować.

– członek rodziny

Co można powiedzieć po śmierci rodzinie i opiekunom?

Nawet, gdy śmierć jest spodziewana, jest ona wstrząsem. Trudniej jest dać sobie radę, gdy ludzie nie zbliżają się, lub nic nie mówią. Bądź sobą – “Przykro mi, że tak się stało”, “Jest mi przykro”.

Co można zrobić, aby okazać troskę?

Żałoby nie da się ograniczyć czasowo, ani naprawić. Proces żałoby jest po prostu częścią zablizniania się ran. Utrzymuj kontakt z rodziną i staraj się, by twoja pomoc odpowiadała ich zmiennym potrzebom.

Jak zająć się samym sobą?

Docień związek, który miałeś z chorym. Zakończenia okresu żałoby nie da się przyspieszyć. Bądź w bliskim kontakcie z przyjaciółmi i rodziną. Twoja życzliwość i wyrozumiałość pomogła innym, i wzbogaciła także twoje życie. Przyjaźń, to jedno z dobrodziejstw ludzkości. Zrobiłeś wszystko, co było w twojej mocy.

Kto może pomóc?

Nie jesteś sam. Możesz czerpać ze wspólnej mądrości tych osób, które przeszły tę samą drogę. Więcej informacji znaleźć można na stronie **www.palliativecare.org.au**

Porady i Poradnictwo dla Opiekunów:
1800 242 636.

Kluczowe kontakty

Krajowe numery telefonu opieki paliatywnej: 1800 660 055

Palliative Care Australia

t: 02 6232 4433
e: pcainc@palliativecare.org.au
w: www.palliativecare.org.au

Palliative Care ACT

t: 02 6273 9606
e: office@pallcareact.org.au
w: www.pallcareact.org.au

Palliative Care New South Wales

t: 02 9206 2094 / 0403 669 491
e: info@palliativecarens.org.au
w: www.palliativecarens.org.au

Palliative Care Northern Territory

t: 08 8951 6762
e: pcnt@palliativecare.org.au
w: www.nt.palliativecare.org.au

Palliative Care Queensland

t: 07 3211 2299
e: enquiries@palliativecareqld.org.au
w: www.palliativecareqld.org.au

Palliative Care Council of South Australia

t: 08 8291 4137
e: pallcare@pallcare.asn.au
w: www.pallcare.asn.au

Tasmanian Association for Hospice and Palliative Care

t: 03 6285 2514
e: tahpc@intrepidonline.com.au
w: www.tas.palliativecare.org.au

Palliative Care Victoria

t: 03 9662 9644
e: info@pallcarevic.asn.au
w: www.pallcarevic.asn.au

Palliative Care Western Australia

t: 1300 551 704 / 08 9382 9367
e: pcwainc@palliativecarewa.asn.au
w: www.palliativecarewa.asn.au